

Foto: Lone Borg

STØTTET AF

promilleafgiftsfonden
for landbrug

Maj 2016

Ulykker i landbruget

BJERGNING OG FRITRÆKNING AF MASKINER

I landbruget har man indimellem brug for at trække fastkørte maskiner fri. Det er tunge maskiner, og de sidder ofte godt fast. Det sker, at trækkæde/tov brister og farer gennem luften, hvilket kan resultere i personskade eller i værste fald død.

Fritrækning og bjergning skal altid ske med stor forsigtighed og foretages omkring egnede dele af traktoren, f.eks. bagaksel eller trækkebag på traktoren. Brug ALDRIG vægklodserne. De er kun dimensionerede til at holde selve klodsen, også selv om der er monteret en trækbolt i klodsen.

Overvej at tage et kursus i fritrækning og bjergning, hvis der er brug for at trække maskiner fri. Eller overvej, om der skal professionelle personer til at klare opgaven.

Kæder, tov og stropper

- skal efterses minimum en gang årligt af leverandør eller anden sagkyndig, se fabrikantens anvisning eller Arbejdstilsynets bekendtgørelse 1109 for tekniske hjælpemidler. Efterse altid materialet før og efter brug. Mærk kæde, tov og strop med dato for sidste og/eller næste eftersyn.
- skal være forsynet med et læsbart skilt eller anden visning, der angiver størst tilladelige, sikre arbejdsbelastning swl/wll (safe working load/working load limit)

- skal være i forsvarlig stand. Anvend aldrig udstyr, der er defekt. Udstyr, der har været anvendt til træk, må ALDRIG anvendes til løft.

Planlæg, hvordan opgaven skal udføres. Find ud af, om det nødvendige materiale og trækraft er til rådighed.

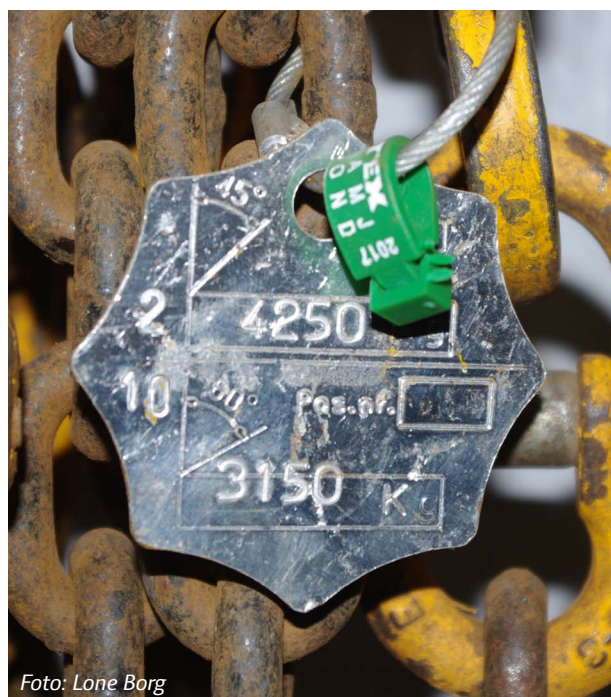

Foto: Lone Borg

Mærkeplader, der angiver størst tilladelige arbejdsbelastning og datomærkning for eftersyn. >

ULYKKER

En traktor skal trækkes fri. Til opgaven anvendes elastiktov. For at få traktoren fri rykkes der flere gange i tov og traktor. Da traktoren næsten er fri, springer tovet, og 5 meter af tovet farer ind gennem førerhuset bagfra, lige forbi føreren og ud gennem forruden. Sædet og bagskærmen bliver fuldstændig ødelagt. Føreren slipper med enkelte blå mærker på benet, han kunne lige så godt have mistet livet.

En 50-årig landmand mistede livet, da han skulle trække sin mejetærsker fri med traktor og trækto. Tovet røg tilbage og ind gennem frontruden og ramte ham.

Foto: Peter Hald

Elastiktov, der røg ind gennem traktorens bagrude og videre ud gennem forruden.

GODE RÅD

Læs altid brugsanvisningen for materiellet inden brug, eller spørg leverandøren. Sæt ALDRIG kæder og tov sammen. Tov giver fleksibilitet og stræk, det gør kæden ikke. Brydes kæden, flyver tov og kæde gennem luften med stor risiko for at ramme personer og materiel. Sæt altid to sammenlignelige materialer sammen, strop med strop, kæde med kæde. Alle dele skal være mærket med samme trækraft. Personer SKAL til enhver tid opholde sig uden for risikozonen.

Vi anbefaler, at der anvendes bugserstropper, trækkæder eller stålwirer til bjergning og fritrækning. Brug ikke fibertov eller elastiktov, når en byrde skal trækkes fri. Flexibiliteten i tovet bevirker, at det får ekstra kraft hvis det springer og slynges gennem luften.

Træk byrden langsomt fri, og undgå korte eller pludselige ryk for at forebygge, at udstyret brister. Vær opmærksom på, at traktorer har en begrænsning for, hvor meget de kan trække.

REGN RIGTIGT OG TÆNK PÅ SIKKERHEDEN, NÅR MASKINER SKAL BJERGES

Til at beregne den trækraft, som er nødvendig for at bjerge et køretøj, kan der anvendes bjergningstabeller. For at kunne anvende disse tabeller er det nødvendigt at kende vægten på køretøjet, der skal bjerges. Denne kan normalt aflæses på en tavle på siden af køretøjet eller i instruktionbogen. Det er nødvendigt at kende underlaget og hældningen, hvor køretøjet sidder fast. Samt anhugningsgrejets og maskinens trækraft. Beredskabsstyrelsen har udarbejdet en pjece, "Løft og flyt", hvor der findes tabeller, der let giver et overblik over den nødvendige trækraft.

Stigningsmodstand + rullemodstand = nødvendig trækraft, tabel [her](#) s. 44-45

BRUDSTYRKE

Når man køber en kæde, et tov eller en strop, har de ofte en betegnelse for brudstyrke. Brudstyrken er den belastning, kæde, tov eller strop kan belastes med, før den springer. Brudstyrken skal deles med sikkerhedsfaktor 4 for kæder, samlede og wire (sikkerhedsfaktor 7 for fiberstropper), for at man kan være sikker på, at det kan holde til belastningen ved fritrækning.

Kilder: Certex, Falck, Rescue Center Denmark, Beredskabsstyrelsen, Arbejdstilsynet.

Link til bjergningskurser rescuecenter.dk/kurser

Foto: Lone Borg

Eksempel på datomærkning for næste eftersyn.